

Rekompensata za szkody poniesione przez podatników
wskutek bezprawnych działań organów podatkowych

3 czerwca 2022 r.

**MAKING AN
IMPACT THAT
MATTERS**

since 1845

Rekompensata za szkody

Droga administracyjna

- ✓ Oprocentowanie nadpłaty

wyrok NSA z 13 grudnia 2017 r. I FSK 128/16
„W istocie więc, celem oprocentowania nadpłaty ex lege jest zapewnienie rekompensaty podatnikowi, który wskutek wadliwych działań organów podatkowych został pozbawiony możliwości korzystania ze swoich środków pieniężnych”.

Droga cywilna

- ✓ odszkodowanie
- powództwo o zapłatę przeciwko Skarbowi Państwa - organowi podatkowemu (*statio fisci*)

Szkody

- Utracone środki pieniężne
- Koszty postępowania
- Koszty zabezpieczenia
- Utracone korzyści
- Dobra osobiste

Wyrok TK z21 lipca 2010r. SK 21/08:

„Pojęcie szkody należy rozumieć jako każdy uszczerbek w prawnie chronionych dobrach danego podmiotu, zarówno o charakterze majątkowym, jak i niemajątkowym. Zakres i sposób ustalenia wielkości szkody oraz jej kompensacji określają ogólne reguły prawa cywilnego.”

Zasady odpowiedzialności Skarbu Państwa

Art. 77 ust. 1 Konstytucji.:

Każdy ma prawo do wynagrodzenia szkody, jaka została mu wyrządzona przez niezgodne z prawem działanie organu władzy publicznej.

- Regulacje kodeksowe:
 - ✓ Art. 417 § 1. k.c.: Za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej ponosi odpowiedzialność Skarb Państwa lub jednostka samorządu terytorialnego lub inna osoba prawna wykonująca tę władzę z mocy prawa.
 - ✓ Art. 417¹ § 2 k.c.: Jeżeli szkoda została wyrządzona przez wydanie prawomocnego orzeczenia lub ostatecznej decyzji, jej naprawienia można żądać po stwierdzeniu we właściwym postępowaniu ich niezgodności z prawem, chyba że przepisy odrębne stanowią inaczej. Odnosi się to również do wypadku, gdy prawomocne orzeczenie lub ostateczna decyzja zostały wydane na podstawie aktu normatywnego niezgodnego z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub ustawą.

Wyrok TK z 4.12.2001 r., SK 18/00

„Utrzymanie rozwiązania przewidującego jako konieczną przesłankę winę funkcjonariusza nie da się więc w żaden sposób pogodzić z wyraźnym brzmieniem normy konstytucyjnej, uzależniającej tę odpowiedzialność wyłącznie od przestanki niezgodnego z prawem działania.”

Praktyka

Publikacje orzeczeń
sądów cywilnych –
ograniczenia

Kategorie spraw
rozstrzyganych na
gruncie
odpowiedzialności
deliktowej Skarbu
Państwa

Doniesienia
prasowe

*„Wygrana zaś przed sądami administracyjnymi, według sądu, nie oznacza jeszcze bezprawności w rozumieniu kodeksu cywilnego. Sędzia argumentował, że aby można było uznać bezprawność działania urzędnika, musi być ono świadome i intencjonalne”
(„Elektrim-Megadex: 220 mln zł się oddało” w Parkiet z 13.08.2010)*

Sprawozdanie z działalności PG za 2020

Liczba wygranych spraw skierowanych przeciwko Skarbowi Państwa, Rzeczypospolitej Polskiej lub osobom zastępowanym	798
Suma roszczeń oddalonych w stosunku do Skarbu Państwa, Rzeczypospolitej Polskiej lub osób zastępowanych	1 184 654 707,43 zł
Liczba przeigranych spraw skierowanych przeciwko Skarbowi Państwa, Rzeczypospolitej Polskiej lub osobom zastępowanym	126
Suma roszczeń zasądzonych od Skarbu Państwa, Rzeczypospolitej Polskiej lub osób zastępowanych	77 735 352,78 zł
Skuteczność w zakresie kwot roszczeń przeciwko Skarbowi Państwa, Rzeczypospolitej Polskiej lub osobom zastępowanym w zł	93,81%
Skuteczność w zakresie liczby spraw skierowanych przeciwko Skarbowi Państwa, Rzeczypospolitej Polskiej lub osobom zastępowanym	86,3%

Praktyka

Odpowiedzialność Skarbu Państwa za wadliwe decyzje administracyjne, podatkowe i celne

„Ustalenie bezprawnego charakteru rozstrzygnięć organów administracyjnych – w postaci stwierdzenia nieważności wydanych uprzednio decyzji lub stwierdzenia ich wydania z naruszeniem prawa – nie powinno skutkować zasądzeniem odszkodowania od Skarbu Państwa, jeżeli w danym przypadku nie można wykazać przesłanek odpowiedzialności odszkodowawczej w postaci wystąpienia szkody i związku przyczynowego. (...) Wobec powyższego kwestie dotyczące wykazania wysokości szkody oraz adekwatnego związku przyczynowego pozostają w przedmiotowych sprawach sporne i wymagają od oponentów Skarbu Państwa wykazania okoliczności potwierdzających rzeczywiste straty majątkowe oraz wysokie prawdopodobieństwo uzyskania potencjalnych korzyści majątkowych. Wyznaczenie rozmiaru szkody nie oznacza zatem automatycznie obowiązku kompensacyjnego, gdyż ten jest limitowany również adekwatnością związku przyczynowo skutkowego”

Rekompensata za szkody poniesione przez Skarb Państwa

Przedawnione należności podatkowe

Wyrok SN z 16.05.2019 r., III CSK 40/17

„Korzystanie z instytucji cywilnoprawnych, w tym i bezpodstawnego wzbogacenia nie jest wykluczone w związku z wykonywaniem przez państwo i związki publicznoprawne zarządu ich mieniem (tzw. sfera dominium) oraz w tych wszystkich przypadkach, gdy ustawodawca powierza organom administrującym do wykonania zadania publiczne zakładając zarazem, że nastąpi to przy wykorzystaniu tzw. cywilnoprawnych form działania. Przepisy o bezpodstawnym wzbogaceniu nie mogą jednak znajdować bezpośredniego zastosowania w relacjach publicznoprawnych opartych na imperium, w których w imieniu państwa i innych związków publicznoprawnych występują organy administracji publicznej i organy administrujące, a adresatami ich działań podejmowanych w formach władczych pozostają podmioty zewnętrzne dla administracji.”

Rekompensata za szkody poniesione przez Skarb Państwa

Planowane zmiany w zasadach odpowiedzialności karnej skarbowe

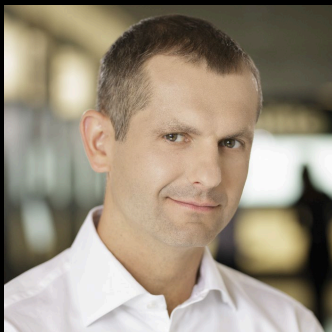
- ✓ Projekt nowelizacji zakłada wykreślenie art. 44 § 2 k.k.s. :

„Karalność przestępstwa skarbowego polegającego na uszczupieniu lub narażeniu na uszczuplenie należności publicznoprawnej ustaje także wówczas, gdy nastąpiło przedawnienie tej należności.”

- ✓ art. 24 § 5 k.k.s.:

„Niezależnie od nałożenia odpowiedzialności posiłkowej sąd zobowiązuje podmiot, który uzyskał korzyść majątkową, do jej zwrotu w całości albo w części na rzecz Skarbu Państwa lub jednostki samorządu terytorialnego”

Dziękuję za uwagę!

Marek Gizicki

Partner, Lider Zespołu Postępowań Spornych

Adwokat

T: +48 660 440 156

E-mail: mgizicki@deloittece.com

